

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An differentia subalterna sit de conceptu infimæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

per risibile, quæ est differentia propria, similiter nec minus verè, & simpliciter per album, quæ est eius differentia communis: quemadmodum ergo animalis diuisio in hominem, & equum est vniuoca, quoniam vterque simpliciter, & vere participat rationem animalis, ita similiter in præsentibus, &c.

15 At contrariam tuentur sententiam Auicenna, Albertus Magnus, Sotus, Caietanus, Rubius, ac Balthasar Tellez: Pro quorum sententia obijciunt primò: quod est commune pluribus, haud facit ea simpliciter, ac strictè differre, sed secundum quid ad summum: fieri ergò nequit, vt differentia communis sit simpliciter differentia: talis autem vbi non sit, sed potius secundum quid haud poterit vniuocè conuenire in ratione differentia cum cæteris. Obijciunt secundò: substantia, & accidens haud conueniunt vniuocè in ratione entis: ergo nec differentia accidentalis, cuiusmodi est propria, & communis, potest vniuocam fortiri conuenientiam cum differentia substantiali, siue essentiali, qualis est propriissima.

16 Priorem obiectionem repelles ita. Differentia communis, tametsi competere possit pluribus, at eis haud semper actu competit: tum autem quidni faciat ea differre actu: exemplo sit candor, qui actus est in homine v.g. & non in equo aliquo: vtrique tamen inesse potest ex æquo: primum autem satis est ad hoc, vt sit differentia vera: secundum verò ad hoc, vt sit communis. Posteriorem obiectionem sic reijciunt: substantia, & accidens in primis conueniunt vniuocè in ratione entis: falsè igitur ex opposito colligitur, differentiam substantialem, & accidentalem haud fortiri vniuocam in ratione differentia conuenientiam. Rursus transeat, substantiam, & accidens entis haud quaquam esse vniuocata. Quid inde: Certe quemadmodum eo non obstante conuenientia, & veluti identitas plurium, siue sit substantialis, siue accidentalis, fundat relationem vniuersalis abstractam vniuocè ab omnibus vniuersalibus, vt superius visum, non conspicio, cur etiam diuisio, ac disconuenientia, siue sit substantialis, siue accidentaria non fundet rationem differentia abstractam vniuocè ab omnibus, adeoque à tribus, de quibus est in præsentiarum sermo.

17 Quartò distribuitur differentia in differentiam in actu primo, & differentiam in actu secundo: illa est causa veluti efficiens, & inferens relationem, qua formaliter vna res differt ab alia, eique est dissimilis, vt rationale in homine, hinnibile in equo, rugibile in leone, &c. hæc vero est ipsamet relatio, quæ effici dicitur, atque inferri: differentia priori modo sumpta spectat ad præsens institutum, & sola vocari consuevit tertium prædicabile: posteriori verò usurpata modo haud attinet ad præsentem materiam, sed ad prædicamentum ad aliquid: vt sumitur priori modo, ab aliis relatio facientis differre, ab aliis ratio facientis differre, nuncupatur: vt verò posteriori, relatio facti differre. Circa hanc relationem, necnon circa illam Conimbricenses in cap. tertium de diff. q. 1. art. 1. ad Tellez in log. disp. 7. sect. 1. & alij satis longè disputant, quænam sint earum fundamentum, ratio fundandi, terminusque: A qua tamen difficultate breuiter me expedio: haud enim suppositis iis, quæ disceptanda sunt in Met. lib. 3. tract. 6. cum erit de relatione prædicamentali sermo, operæ pretium est in ea multum immorari. Quod ergo attinet ad relationem facientis differre, cum non sit propria relatio, sed relationis principium, quæ versetur inter extrema, non disputo:

nam verius est inter nulla eam vltro citroque progredi. Quod verò ad relationem facti differre, in homine v.g. respectu equi existentem, spectat: aio illius fundamentum proximum esse rationale, remotum vero, hominem: hic enim mediante rationalitate, & hæc per se ipsam immediatè causat eam relationem; & alter remote quodammodo, altera proximè refertur ad equum, ab eoque differt. Eius vero ratio fundandi, ac veluti conditio est disconuenientia radicalis hominis, & equi, ac differentiarum vtrique in existentium. Denique talis relationis terminus est equus, vt sponte sua claret.

18 Quintò tantem diuiditur differentia in physicam, & metaphysicam, siue, vt loquuntur alij, logicam: posterior est, quam hæcenus explicuimus, vt rationale, sensibile, &c. prior vero est anima hominis, equi, aut alterius compositi substantialis forma: ita enim se habet anima ad materiam eam actuando, vt sic dixerim, & determinando, vti rationale ad animal: de posteriori differentia tantum, non de priori sermo est dialecticus in præsentibus.

19 Non me latet, Conimbricenses, & alios hanc diuisionem aliter explicare; vt nimirum differentia physica sit esse materiæ, formatæ; metaphysica contra, denominatio rationalis, hinnibilis, & alia quæuis id genus à materiæ, & formæ coniunctione desumpta. Hæc explicatio mihi quoque haud displicet. Quod enim aliqui negant, eas prædicationes, in quibus materiæ, & forma enuntiantur in concreto nullius esse prædicabilis, adeoque, nec differentia, qua de agimus, omni caret fundamento, ac verisimilitudine. Rursus quod alij volunt, eas prædicationes, esse generis, & speciei haud est probabilius: nam esse materiæ contrahit rationem communem corporei, quod suapte natura præscindit ab eo, quod constat materiæ incompleta, vel non; eique adiacet: aliunde verò essentiale est homini: de eo ergò prædicatur in quale quid: haud ergo esse potest genus, quippe cui non contingit nisi in quid prædicari. Eadem ratione conuinci potest, esse formatum anima rationali, aliaue forma nequaquam esse speciem.

C A P V T III.

An differentia subalterna sit de conceptu infima?

20 Inter sectiones differentia hæcenus in transcurso tradita eius in differentiam infimam & subalternam celeberrima est, ac cæteris magis operosa. Quapropter ea est iterum ad incudem reuocanda: potissima autem circa eiusmodi partitionem difficultas hoc, & sequenti capite est discutienda: tum verò duæ aliæ haud tanti operis, sed non parui pendenda tamen. Quò autem ea, quæ est huius præfixa titulo capitis, commodius possit enucleari.

21 Præmittendum est primo, differentiam infimam nequaquam esse de conceptu quidditatio, & formali generis, aut differentia subalterna; alias, si rationale v.g. foret ita de conceptu animalis, seu sensibilis, quidquid esset sensibile, & animal, id esset rationale, non secus, atque omne, quod est homo, est rationale, eò quod rationale sit de conceptu, & quidditate hominis. Præmittendum est secundò, eandem esse rationem generis, ac differentia subalterna, quod ad præsens attinet: quare promiscuè, tam genus, quam differentiam subalternam cum infima compara

comparabimus, & si solam differentiam subalternam in titulo praefixerimus, nimirum ut ordo, ac tenor totius doctrinae de differentia minimè varietur.

21 Quibus positis prima sententia est, differentiam subalternam, genusque includi quidditatiuè, & formaliter in infima. Ita Themistius lib. 1. poster. cap. 8. text. 7. Philop. 2. post. 23. & 1. topic. cap. 1. Auerroës 7. metaph. text. 43. Referri etiam pro ea sententia solent Alexander, & alij interpretes Aristotelis. Illam item tuentur Occamus in 1. dist. 8. q. 6. & cum eo Gabriel, & ceteri Nominales. Soncinas quoque 7. metaph. quæst. 37. Auerfain log. q. 13. sect. 5.

22 Pro quibus sequentia argumenta partim possunt partim solent confici. Hinnibile est per aliquod definibile genus: non per aliud, quàm animal: ergo est formaliter animal: Siquidem genus omnium consensu est de conceptu definiti per illud, ut visere est in homine, & animali. Rursus secundò: plus distat ens ab ultimis differentiis, quam quoduis genus, cum nullum genus sub ente non contineatur, eoque non sit inferius: sed ens est de conceptu differentiae cuiusvis, quantumvis ultimæ: siquidem esse cuiuslibet rei suæ sit ratio conueniendi, suæ differendi est quidditatiuum, ac formale, primumque, quod de eo concipitur ab intellectu: genus igitur à fortiori, ut aiunt, est de quidditatiuò, ac formali conceptu differentiae ultimæ, utpote cui vicinior est, quam ens, quamque propius attingit.

23 Præterea tertio: non ideo est formaliter animal equus, quia conceptus respondens huic voci, *equus*, sit conceptus, qui huic voci, *animal*, respondet: equus igitur ideo est formaliter animal, illudque quidditatiuè ratione includit, quia repugnat aliquid esse obiectum cognitionis equi, quod non sit obiectum cognitionis, quæ huic voci, *animal*, est subiecta: cum ergò repugnet, aliquid esse obiectum cognitionis, quæ respondet huic voci, *hinnibile*, quod non sit obiectum cognitionis animalis, vel sensibilis, sanè hinnibile erit formaliter animal, & sensibile, atque adeò hæc de illius erunt conceptu formali: duæ consequentiæ sunt perspicuæ: probatur antecedens, quia conceptus respondens huic voci, *equus*, explicitè, & formaliter equum, animal verò implicitè, & virtualiter repræsentat, cum cognitio animalis utrumque opposito modo repræsentet.

24 Quarto: quoniam hinnitus est formaliter sensatio, & vita: principium ergo hinnitus est formaliter principium vitæ, & sensationis: hinnibile igitur est formaliter sensibile, & viuens: siquidem hinnibile cum principio hinnitus, & viuens, ac sensibile cum principio vitæ, & sensationis reuertunt, ac sunt eadem prorsus. Quintò: nulla differentia infima est simplex, sed composita ex pluribus subalternis: at differentia subalterna est de conceptu compositi, quod formaliter constituit: ergo & de conceptu differentiae infimæ: maior, in qua sola est difficultas, suadet hunc in modum. Differentia infima hominis munere cuius à quouis alio differt, & cum nullo alio conuenit, non est rationale, seu intellectiuum, in quo cum Angelo conuenit, nec sensibile, in quo cum bellua conuenit: ergo ex sensibili, & rationali componitur, quorum alterutrum est differentia subalterna, & de pluribus differentiis specie prædicatur. Deinde actus simul practicus, & speculatiuus, quatenus talis, differt ultimò ab actu purè practico, & purè speculatiuo: sed quæ simul practicus, & speculatiuus est absolute practi-

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

cus, nec re tantum, sed ratione formali: differentia igitur illa vltima actus intellectus, nimirum esse simul practicum, & speculatiuum includit formaliter hoc, quod est esse absolute practicum, quod certè differentia subalterna negari non potest, cum de pluribus differentiis specie, videlicet de purè practico, & mixtè practico prædicetur.

Item sextò: Cognitio, cum diuiditur in apprehensiuam, iudicatiuam, & discursiuam, huiusmodi differentia non possunt non formaliter includere in suis conceptibus rationem communem, & genericam cognitionis: idem ergo dicendum est de quibusvis aliis differentiis infimis, suorum comparatione generum: consequentia est in propatulo: suadet antecedens: siquidem esse apprehensiuam aliquam cognitionem inuoluit formaliter apprehensionem, hæc autem cognitionem, quorum alterum, & alterum videtur luce clarius: ea ergo differentia cohibet intimè, & formaliter cognitionem: par autem ratio est duarum sequentium, videlicet illarum, quibus cognitio redditur iudicatiua, & discursiua. Septimo: Numerus in communi velut differentia, vendicat binarium, ternarium, quaternarium, &c. at hæc differentia rationem communem, & genericam numeri formaliter, & quidditatiuè inuoluunt: ergo & quæcunque aliæ: prior antecedentis pars (ponte sua claret: posterior autem haud minus, nisi valde fallor: siquidem binarius v. g. suæ dualis est formalissimè numerus, nec aliquid concipi potest, quod non sit numerus: Vel si dualitas non est quidditatiuè numerus, cedo, quid sit formaliter.

Secunda sententia est, genus, & differentiam subalternam haudquaquam imitari formaliter, & quidditatiuè in infima. Ita Capreolus in 1. dist. 2. quæst. 2. Caietanus in prædicab. cap. de diff. Sanchez in log. lib. 3. quæst. 28. Cabero tract. 3. disp. 4. Ioannes à S. Thoma 2. part. log. quæst. 10. art. 4. Gabriel Zerbus 7. metaph. quæst. 16. Suesan. disp. 16. Masius in præfati sect. 2. Scotus etiam 7. metaph. quæst. 7. & 2. poster. quæst. 58. & communiter sectatores, Simplicius cap. 3. de antepædicam. Auicenna in dialect. cap. 11. Albertus Magnus tract. 5. de prædicabil. cap. 6. & apud eam Alpharabius: Ex nostris Fonseca 5. metaph. c. 28. quæst. 17. sect. 2. Suarez disp. 6. metaph. sect. 9. Collegium Conimbricense in præfati quæst. 2. art. 2. §. *opposita tamen sententia*. Rubius quæst. 5. Amicus tract. 5. quæst. 2. dub. 3. Petrus Hurtadus disp. 6. log. sect. 3. Arriaga disp. 8. log. sect. 1. & subsect. 1. Balthasar Tellez disp. 7. log. sect. 1. num. 19. Compton. disp. 36. log. sect. 3.

Potissima autem huius sententiae argumenta præter tot, & tantorum auctoritatem Doctorum sunt isthæc. Si genus esset de conceptu formali differentiae specificæ ultimæ, etiam esset de conceptu proprii quarto modo: quidem enim potius habet differentia propriissima, ac specialis equi quoquomodo explicata per hanc vocem, *hinnibile*: quam differentia quarto modo propria hominis huic voci, *sensibile*, subiecta, ut vna potius, quam alia genus in sensum animal, aut viuens formaliter includat, præsertim si rationes spectes aduersariorum: est animal non est de formali conceptu proprii quarto modo: ergo nec de conceptu differentiae infimæ: partes omnes syllogismi nullo egent probamento, si sola minor excipiat: hæc autem probatur: quia alias proprii in quale quid prædicaretur: in quale, ut constentur omnes: in quid, quia formaliter includit genus, quod sanè in quid de suis prædicatur inferioribus.

FF 2 Secunda

28

Secunda eius sententiæ probatio sic habet. Inter differentiam infimam, & subalternam debet esse aliqua distinctio rationis. Tum, quia id est in concessio apud plerisque aduersariis: tum etiam, quia altera est gradus superior, & altera inferior: horum autem graduum distinctio vniuersim, est à nobis probata lib. præcedenti. Eiusmodi autem distinctio rationis vtriusque differentia debet esse mutua, & reciproca, ita, vt quantum differentia subalterna ab infima, tantundem infima è contrario distinguatur à subalterna, quod exemplo distinctionis realis, & aliarum etiam relationum non semel est à nobis ostensum in Metaph. Sed differentia subalterna ita est ratione distincta ab infima, vt eam formaliter non inuoluat: ergo etiam infima ita distinguitur à subalterna, vt eam formaliter non cohibeat.

29

Tertia eius sententiæ probatio esto. Species hominis v. g. componitur ex genere, & differentia metaphysicè vtrique, siue logice, sed compositio metaphysica fit ex partibus adæquatè distinctis, & quarum neutra formaliter complectitur alteram: ergo &c. maior conspicua est: minor suadetur paritate compositionis physica, in qua, siue sit ex materia, & forma substantiali, siue ex subiecto, & accidenti, siue ex extremis continuis, siue ex natura, & subsistentia semper partes adæquatè, & ex toto sunt distinctæ, ita, vt neutra altera includat realiter: Equidem alias ex homine, & animali compositio metaphysica fieri posset; quod quis absurdum non censeat? Postrema eius opinionis probatio est talis. Ex opposita, sequeretur, fore vt differentia infima equi v. g. per hinnibile, vel propriè, sed certè, translative explicata, haud esset tantum differentia, sed tota species: hæc enim, quid aliud est, quam genus, & differentia: sed ea, qua de loquimur, esset genus, & differentia; genus, quia illud formaliter includit iuxta contrarios; differentia verò, quia nequit seipsam veluti dediscere, siue à se distingui. Vno verbo: ea differentia esset formaliter animal hinnibile, adeoque totus equus: animal; quia hoc est eius genus: hinnibile verò, vt per se liquecit.

CAPVT IV.

Eligitur posterior sententia, & satisfit argumentis prioris.

30

ARbitror, posteriorem sententiam esse multis partibus veriore: tum propter eius argumenta: tum etiam, quia est magis consona iis, quæ disseram in metaph. lib. 5. tra& 1. de differentiis infimis, non tantum specierum, de quibus modo, sed etiam quorumuis aliorum graduum superiorum. Citato namque loco ostendam, nullam differentiam infimam transcendere quidditatiue ab ente: multo ergo minus transcendere poterunt à generibus inferioribus, magisque crassis, atque compositis vltimæ specierum differentia. Quo autem expeditius respondere possimus rationibus in contrarium adductis animaduertendum est, differentias vltimas specierum propriè innominatas esse, nec explicari à nobis posse, aut solere, nisi improprie, & vocibus aliunde emendicatis, eis nimirum, quibus, aut differentia subalternæ cumulatim sumptæ, aut totæ species, aut proprietates quarto modo strictè significantur.

31

Ecquid enim est rationale, per quod hominis specifica differentia solet explicari, quam intelle-

ctuum ministerio sensuum, siue intellectuum, ac sensitiuum, ac per consequens plurium differentiarum subalternarum, nomen proprium? Ecquid hinnibile, quod translaturum est ad significandam differentiam propriam equi, eamque formalitatem, addit talis sensibilitas equi supra rationem communem sensibilitatis, ac vitæ, quam vocabulum proprietatis cuiusdam equi quarto modo? Ecquid denique dualitas, qua solet significari differentia quædam infima numeri, quam totius speciei nomenclatura, aut apprehensio, qua dicitur vltimò differre cognitio, vt sic, à iudicio, & discursu, quam vox integræ etiam speciei?

32

Et quidem hoc haud mirum vlli debet contingere, rem si rectè perpendat. Namque voces subtilitatem intellectus nequaquam possunt assequi: proinde licet intellectus valeat discernere differentias infimas specierum, tum à quauis complexione differentiarum subalternarum, tum à speciebus ipsis, tum etiam ab earum proprietatibus quarto modo, haud propterea fiet, id posse facultatem elocutiuam. Rursus secundo iuxta nostra principia nulla res est, quæ non sit in formalitates infinitas, virtualiter distinctas scetilis: & tamen non suppetunt nobis infinita nomina ad eas inuicem discernendas, & seorsim exprimendas: similiter ergo quanquam differentia specierum infima à generibus, & proprietatibus suis adæquatè, & speciebus inadæquate distinguantur, non ob id necessum est, eas propria sibi, ac distincta nomina vendicare. Præterea tertio, id colligi videtur ex Aristotele Poster. tex. 27. vbi quod ait differentias in plus esse, quam species, seu speciebus vniuersiores, de differentiis nobis quidditatiue notis explicant Peripatetici omnes, quasi nimirum Aristoteles differentias nobis, ita notas, speciebus magis vniuersales, ac subalternas esse assereret: iuxta eum ergò differentia infima specierum, quidditatiua, & exacta ratione nobis sunt ignota: quid mirum ergo, si propriis nominibus designari nequeant, & aliena sibi arrogent? Etenim ex inopia conceptus proprii, & quidditatiui, proprii nominis inopia non potest non proficisci: Hoc pacto per pronomen, hoc, aut, illud, & similia indiuiduationem Petri designamus, cum tamen eiusmodi voces demonstratiuæ cuius alij indiuiduationi sint communes, videlicet quia indiuiduationem Petri strictè definire, & eius à quauis alia disconuenientiam, & veluti dissimilitudinem, quantum satis est, cognoscere haud valemus. Tandem in probationem huius instituti multa sunt à nobis adducenda metaph. lib. 5. tra& 1. nuper citatis.

33

Hinc respondeo ad primum argumentum contrarium eorum, quæ sunt initio capitis præcedentis proposita. Quemadmodum genus supremum, quod illud cunque sit, & siue ens, siue substantia v. g. per genus, & differentiam definiti nequit, cum genus superius supremo dari non possit, ita similiter nihil incommodi in eo videtur esse, quod differentia infima cuius speciei porro definiri nequeat per genus, & differentiam. Deinde respondeo: differentiam infimam equi v. g. ad quam significandam translaturum est hinnibile, fortasse definiri posse per aliquod genus; non illud tamen, cum quo speciem velut pars constituit, animal v. g. de quo solo est questio, sed per aliud nobis ignotum, & innominatum, haud secus, ac ipsa differentia infima equi, & cuiusuis alterius speciei nobis quidditatiue nota non est, nec proprio aliquo indigitata vocabulo.

Ad secundum respondeo, ens non includi formaliter in differentia vlla infima, vt late, & ex professo

34